

שופרות ברכה OF THE WORDS MISSING FROM

רב, a first generation אמורא, who first lived in ארץ ישראל and then emigrated to בבל, is credited with composing the introductions to the פסוקים that comprise the ברכות of שופרות and זכרונות, מלכויות. In the following excerpt, the גמרא identifies the introductions as תקיעתא דבי רב:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ראש השנה פרק א' הלכה ג'-מתני': בארבעה פרקים העולם נידון; בפסח על התבואה; בעצרת על פירות האילן; ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהילים לג', טו') היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. ובחג נידונין על המים.

Translation: On four occasions during the course of the year the world is judged. On Pesach, concerning grain; on Shavuot, concerning fruits; on Rosh Hashonah, each person passes in single file before G-d, as it is written (Tehillim 33, 15): Who fashions the heart of them all; Who knows all of their doings. On Succot, the world is judged concerning rain.

גמ': אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בר"ה. אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם ביה"כ. אית תניי תני כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו. אית תניי תני כל אחד ואחד נידון בזמנו וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו. מתני' כמאן דאמר כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו ורתנינן ובחג נידונין על המים. מילתיה דרב אמרה כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של אחד מהן מתחתם בר"ה דתני בתקיעתא דרב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא משפט לא-להי יעקב. ועל המדינות בו יאמר אי זו לחרב ואי זו לשלום אי זו לרעב ואי זו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות; ודלא כר' יוסה דר' יוסה אמר יחיד נידון בכל שעה. מה טעמא? (איוב ז', יח') ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו, ותפקדנו לבקרים זו פרנסתו; לרגעים תבחננו זו אכילתו. ר' יצחק רבה בשם ר' מלך וציבור נידונין בכל יום. מה טעמא? (מלכים א', ח', נט') לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.

Translation: One Baraisa¹ provided that all the issues referred to in this Mishna are judged on Rosh Hashonah and the verdict for each is issued on Rosh Hashonah. Another Baraisa provided that all the matters referred to in the Mishna are judged on Rosh Hashonah and the verdict for each is issued on Yom Kippur. A third Baraisa provided that all those issues referred to in the Mishna are judged on Rosh Hashonah and the verdict is issued on the date stated in the Mishna. A fourth Baraisa provided that all those matters referred to in the Mishna are judged on the date stated in the Mishna and the verdict is issued on the date stated in the Mishna. Our Mishna follows the opinion of the Baraisa that provided that all those matters referred to in the Mishna are judged on Rosh Hashonah and the verdict is issued on the dates

1. A משנה that was not included in the official compilation of משניות.

stated in the Mishna. Proof for that lies in the fact that the last line of the Mishna specifically tells us that the verdict concerning rain is issued on Succos. Rav must hold that all the matters referred to in the Mishna are judged on Rosh Hashonah and the verdict for each is issued on Rosh Hashonah because we find that he wrote in his introduction to the Bracha of Zichronos: this day is the anniversary of the start of Your handiwork, a memorial to the first day that the world existed. It is a day for an assessment of the People of Israel; a judgment day for the G-d of Yaakov. Regarding the residents of all countries, Rosh Hashonah is the day on which G-d determines who will be attacked by sword; who will experience peace; who will suffer famine and who will be blessed with full sustenance; and all creatures are judged that day as to whether they will live or whether they will die. Rav's opinion differs from that of Rabbi Yosse. Rabbi Yosse held that individuals are judged each hour. What were Rabbi Yosse's grounds for holding that position? The following verse: You will visit them each morning and test them every minute. The words: visit every morning represent the fact each person is judged as to his income and the words: test them every minute refers to the fact that each person is judged concerning his sustenance. Rabbi Yitzchok Rabbah in the name of Rabbi said: The King and the community are judged each day. On what basis did Rabbi Yitzchok Rabbah take that position? Based on the following verse (Kings 1,8, 59): that G-d maintains the cause of His servant, and the cause of His people Israel at all times, as each day may require.

All rites accepted the wording that introduces the פסוקים that comprise the ברכות of מלכיות, זכרונות and שופרות because רב was a recognized Rabbinic leader in both בבל and ארץ ישראל when he authored the introductions. Since all the introductions were composed by one author, one would expect that all the introductions fit into a pattern. It is, therefore, fair to ask why the introduction to the פסוקים that comprise the ברכה of שופרות is so much shorter than the introductions to the other ברכות? The discrepancy becomes apparent when you count the number of lines and number of words that appear before the פסוקים (before the words: ככתוב בתורתך) in each of the the ברכות of מלכיות, זכרונות and שופרות. Using the Artscroll edition of the מחזור as a guide, we find that 18 lines (144 words) precede the פסוקים that comprise the ברכה of מלכיות; 22 lines (183 words) precede the פסוקים that comprise the ברכה of זכרונות and only 7 lines (52 words) precede the פסוקים that comprise the ברכה of שופרות. The brevity of the introduction to the פסוקים that comprise the ברכה of שופרות raises the following concern: Were lines removed from the introduction to the פסוקים that comprise the ברכה of שופרות? The answer to this question may lie in a version of the ברכה of שופרות that was found in the Cairo Geniza. Professor Mordechai Margulies on page 151 of his book: שרידי הלכה בסידור ארץ-ישראלי in a chapter entitled: הלכות ארץ ישראל מן הגניזה presents the following wording for the ברכה:

אתה נגליתיה בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמהם משמים השמעתם את הוד קולך ונראתה להם בערפלי טהר גם כל העולם כלו חל מפניך ובריות בראשית חרדו ממך בהיגלותך על הר סיני ללמד עמך מצוות ותורות ותשמיעם את הוד קולך ודברות קדשך מלהב . . . חרדו בנים מכוח הגבורה ולא יכלו לקבל את הדיברות הרתיעו כולם לאחוריהם

להבין את התפלה

מזיו השכנה שנגלת עליהם התעלפו כולם ונפלו על פניהם. ונפשותיהם יצאה למקול הדיברות ענני כבוד עמדו עליהם ומניפים עליהם גשמי נדבות להחזיר נפשות לגופות חסידים ככתוב בדברי קדשך גשם נדבות תניף א-להים נחלתך ונלאה אתה כוננת (תהלים סח', י'). כאחת השמיעו קטון וגדול כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע בחמלה גדול נתתה להם ביום השלישי וביום השביעי לטהר את העם ככתוב בתורתך: ויהי ביום השלישי בהית הבקר . . .

Translation: You revealed Yourself through Your cloud of glory to Your holy People in order to address them. From the heavens You caused them to hear Your glorious voice and You appeared to them through thick clouds of purity. Not only the Jewish People but the entire universe shuddered before You and the creatures of creation trembled during Your revelation on Mount Sinai when You taught Your People the Mitzvos and the Torabs. You caused them to hear Your glorious voice and Your holy commandments through bursts of fire . . . Your children shuddered from the strength of Your might and could not withstand the sound of Your commandments. They fell backward in reaction to the light of Your presence that You shone on them. They fainted and fell on their faces. Their souls departed due to the impact of hearing the sounds of the commandments. The clouds of glory stood over them and fanned them with rain of compassion which revived the souls of their righteous bodies, as it is written in Your holy scripture as follows: (Tehillim 68, 10) You, O G-d, sent a plentiful rain to strengthen Your heritage, when Your People languished. Then, young and old as one exclaimed: All that G-d spoke, we commit to follow and only after will we review it more carefully. With great compassion, You gave the People the opportunity on the third day and on the seventh day to cleanse themselves, as it is written in Your Torah: and it was the third day in the morning . . .

The version of the ברכה of שופרות found in the Cairo Geniza reinstates within that ברכה one more stylistic element that is currently found in the introductions to the ברכות of זכרונות and מלכיות. As part of the introductions to the ברכות of מלכיות and זכרונות, רב included a פסוק. In the ברכה of מלכיות the פסוק is:

ככתוב בתורתך: וידעת היום והשבת אל לבבך, כי י-י הוא הא-להים בשמים ממעל, ועל הארץ מתחת, אין עוד (דברים ד', לט').

In the ברכה of זכרונות, the פסוק is:

כי חק לישראל הוא, משפט לא-להי יעקב (תהלים פא', ה').

Our version of the ברכה of שופרות contains no פסוק in its introduction. In contrast, the introduction to the ברכה of שופרות found in the Cairo Geniza includes the following פסוק:

גשם נדבות תניף א-להים נחלתך ונלאה אתה כוננת (תהלים סח', י').

Translation: You, O God, did send a plentiful rain; You did give new life to Your inheritance, when they were weary.

It is worth noting that the additional lines included in the introduction to the ברכה of שופרות found in the Cairo Geniza reflect a Midrashic interpretation of that פסוק:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח' עמ' ב'—ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיר השירים ה) נפשי יצאה בדברו. ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן, דיבור שני היאך קיבלו? הוריד מל שעתיד להחיות בו מתים, והחיה אותם. שנאמר (תהלים סח) גשם נדבות תניף א—להים נחלתך ונלאה אתה כוננתה.

Translation: Rabbi Yeboshua son of Levi also said: Upon hearing the words which came forth from the mouth of G-d, the souls of the Jewish People departed, as it is written: (Shir Ha'Shirim 5) My soul went forth when G-d spoke. But since their souls departed upon hearing the first words uttered by G-d, how did they hear the additional words? G-d caused the dew with which He will eventually resurrect the dead to descend upon them and give them new life, as it is written: (Tehillim 68) You, O God, did send a plentiful rain; You did give new life to Your inheritance, when they were weary.

An important variation in the wording of the introductions to the פסוקים that comprise the ברכות of מלכויות, זכרונות and שופרות can be found in the text provided by the רמב"ם in his סדר תפילות. The text is still followed today by the Yemenite Jews:

רמב"ם סדר תפילות נוסח הברכות האמצעיות—ברכה ראשונה משלש ברכות אמצעיות של מוסף ראש השנה, אתה בחרתנו ומפני הטאינו כו' ואת מוספי כו' כמו שכתוב, עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות וכו', אוהילה לא—ל אחלה פניו אשאלה ממנו מענה לשון אשר בקהל עם אשר עוזה רננות בעד מפעליו כו', ברוך אתה יי' למדני חוקיך², על כן נקוה לך יי' א—להינו לראות מהרה בתפארת עוזך וכו', א—להינו וא—להי אבותינו מלוך כו' ברוך אתה יי' מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון, היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם אם כבנים אם כעבדים אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים אם כעבדים עינינו לך תלויות וכו', ברכה שנייה אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם כו' כי זוכר הנשכחות אתה הוא מעולם ואין שכחה לפני כסא כבודך ועקדת יצחק לזרעו תזכור וכו', היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם אם כבנים אם כעבדים אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים כו', ברכה שלישית אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם קולך כו' כי אתה שומע כו' ברוך אתה יי' שומע תרועה, היום הרת עולם כו' ככתוב למעלה.

2. The words: ברוך אתה יי' למדני חוקיך are found in a verse— תהלים קי"ט, יב'. In incorporating the words of the verse, the רמב"ם is not using the words as a ברכה. In the following comment, רש"י explains how we should interpret this פסוק: רש"י מסכת ברכות דף יא' עמ' ב'—ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל— גרסינן, ולא גרסינן למדני חוקיך, שאין זו ברכה והודאה על שעבר אלא לשון בקשה, ודוד כי אמרה (בתהלים קי"ט) לא לשם ברכה אמרה אלא בלשון בקשה, והכי קאמר: ה' שאתה ברוך— למדני חוקיך.

Translation: We remove the words: Lamdeinu Chukecha as not being a part of the authentic text of the Talmud. Those words do not represent a Bracha nor do they represent an acknowledgement on what has occurred in the past. Instead, those words represent words of request. King David when he wrote those words in Tehillim chapter 119 did so not for purposes of including a Bracha but as words of request. This is what King David meant to say: G-d who is blessed-teach me Your laws.

להבין את התפלה

At first glance it appears that the רמב"ם is providing that the פיוט of לא-ל אוחילה be recited by those present when they recite the silent עשרה שמונה. That position would be in conflict with the view taken by the majority that the פיוט of לא-ל אוחילה is a רשות, a prayer to be recited only by the שליח ציבור in which he asks permission to represent the congregation, and which is to be recited only during the repetition of עשרה שמונה מוסף on ראש השנה. In truth the רמב"ם is not suggesting that the פיוט of לא-ל אוחילה be recited during the silent עשרה שמונה מוסף on ראש השנה. As we reported in the last newsletter, Yemenite Jews follow the practice of not reciting the silent עשרה שמונה מוסף on ראש השנה. Instead, those congregated listen intently to the recitation of the מוסף עשרה שמונה by the שליח ציבור. The Yemenite Jews base their practice on the writings of the רמב"ם. If the רמב"ם indeed advocated for that practice, then his inclusion of the פיוט of לא-ל אוחילה would be consistent with the practices followed by the majority; the פיוט is recited only by the שליח ציבור during his recital of the עשרה שמונה מוסף on ראש השנה.

A third variation in the wording of the introductions to the פסוקים that comprise the ברכות of מלכות, זכרונות and שופרות involves the placement of יעלה ויבא after the recitation of the פסוקים in the ברכה of זכרונות among Sephardim. That issue was discussed at length in our discussion of יעלה ויבא found in Newsletter Vol. 8 No. 26.

The last variations involve the התימות הברכות of the ברכות of זכרונות and שופרות. In the Geniza fragment presented by Professor Mordechai Margulies which was cited above, the ברכה of זכרונות ends as follows:

- זוכר הברית לעמו ישראל ברחמים.

Professor Ezra Fleischer in an article entitled: קטעים מקובצי תפלה ארץ ישראלים מן תפילות הקבע בישראל בהתהוותן on page 641 of Volume 1 of the book: חתימת הברכה, ובהתגבשותן זכרונות, Magnes Press, 2012, provides two additional versions of the ברכה of זכרונות:

- זוכר הברית לעמו ישראל ברחמים בעבור שמו הגדול;
- זוכר ברית אבות לבנים.

Fleischer notes that the version that appeared most regularly in the Geniza materials was the one that included the words: בעבור שמו הגדול. Those words also appeared in versions of the התימת הברכה of שופרות found in the Cairo Geniza:

- שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים בעבור שמו הגדול.

One additional variation in the התימת הברכה of שופרות is found in the Roman rite:

- שומע תרועה.